

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2022

Dominik SCHEJBAL

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Digitalizace veřejné správy v ČR jako princip "Post-New Public Management";
E-government jako východisko z krize ve volebních programech politických stran
pro parlamentní volby v ČR 2021**

Dominik SCHEJBAL

Vedoucí práce: PhDr. Sandra Štollová

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury.

Duben 2022, Plzeň

.....

Poděkování

Jsem rád, že mohu touto cestou poděkovat PhDr. Sandře Štollové za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady a za čas, který mi věnovala.

Obsah

Úvod	1
1. Konceptualizace základních termínů	4
1. 1 Post-New Public Management	4
1. 2 eGovernment.....	6
2. Obsahová analýza programových prohlášení politických stran a hnutí v oblasti digitalizace veřejné a státní správy	8
2. 1 ANO 2011.....	8
2. 2 Piráti a Starostové	10
2. 3 Koalice SPOLU	13
2. 4 Česká strana sociálně demokratická	16
2. 5 Svoboda a přímá demokracie.....	17
2. 6 Komunistická strana Čech a Moravy.....	18
3. Komparace	20
3. 1 Míra rozsahu věnovaného v daném politickém programu eGovernmentu.....	20
3. 2 Schopnost pracovat s eGovernment jako s nástrojem k řešení pandemické krize	21
3. 3 Trvalost tématu jako programového zájmu daných politických stran.....	23
3. 4 Míra implementace principů Post-NPM.....	24
Závěr	27
Přehled užití literatury a dalších pramenů.....	30
Literatura a další prameny	30
Elektronické zdroje	31
Resumé	33

Úvod

O potřebě zefektivnit a optimalizovat fungování veřejné správy v České republice slyšíme od politické reprezentace minimálně posledních 10 let. Efektivní, pro klientský a dobře fungující byrokratický aparát je tezí, která ve veřejném prostoru zaznívá jak od pravicových, tak od levicových vlád a politických stran. Právě efektivní veřejná správa založená do jisté míry na principech přejatých z privátního sektoru je velmi úzce spojená s principem Post New Public Management i s procesem digitalizace, chceme-li elektronizace, veřejné správy. V souvislosti s politickou situací v České republice je téma zajímavé i proto, že Poslanecká sněmovna ve svém VIII. volebním období přijala několik významných zákonných opatření, která s tématem úzce souvisí a tyto normy se staly zákonodárnou iniciativou, jež dokázala přimět ke spolupráci všechny strany zastoupené v tehdejší Poslanecké sněmovně. V souvislosti s konkrétní legislativou lze zmínit například zákon o právu na digitální služby nebo novelu zákona o bankách, tzv. bankovní identitu.

Potřebu digitalizovat českou veřejnou správu i styk mezi občanem a úřadem pouze zdůraznila pandemická krize spojená s onemocněním Covid-19. Tato potřeba souvisí z části se snahou snižovat osobní styk občana a úředníka, a tedy i pravděpodobnost přenosu onemocnění, a zároveň lze hledat i souvislost ekonomickou, protože digitální veřejná správa v dlouhodobém horizontu optimalizuje výdaje veřejných i soukromých rozpočtů. Výše uvedené informace samozřejmě reflektují i politické strany nejen v předvolebním období, a proto se dnes digitalizace veřejné správy stala jednou z agend předvolebních programů.

Ústřední problematikou, kterou se má práce zabývat, je míra zastoupení eGovernment v programech politických subjektů zvolených do Poslanecké sněmovny v roce 2017 před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021. eGovernment je takový model veřejné správy, který občanům umožňuje vyřízovat celou řadu agend a životních situací elektronicky, bez potřeby osobního kontaktu s úředníkem. eGovernment v práci analyzuji rovněž jako součást koncepce Post New Public Management a zároveň jako jeden z nástrojů k řešení pandemické krize spojené s onemocněním Covid – 19.

Cílem mé práce je zjistit zda, respektive v jaké míře, se vybrané politické subjekty věnují před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 ve svých volebních programech tématu eGovernment a zda jej považují za jeden z nástrojů k řešení

pandemické krize. K dosažení cíle práce slouží primárně výzkumné otázky, které jsou následující:

1. Jaká je míra zastoupení eGovernmentu v politických programech českých parlamentních stran pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2021?
2. Je eGovernment v politických programech parlamentních stran pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2021 prezentován jako jeden z nástrojů k řešení pandemické krize?
3. Je eGovernment trvalým programovým zájmem parlamentních stran?

Řešení otázek hledám prostřednictvím metod obsahové analýzy textu a komparace výsledků této analýzy.

Výše popsané téma jsem si zvolil z části s ohledem na osobní zájem, protože efektivní veřejná správa, a tedy i její elektronizace, je mi občansky velmi sympatická a zároveň jsem měl možnost se eGovernmentu věnovat částečně profesně. Jako asistent poslankyně, která byla odborným garantem poslaneckého klubu pro oblast eGovernment, jsem měl možnost spolupracovat na přípravě několika významných legislativních norem v této oblasti a účastnit se několika konferencí a jednání, která se otázkám eGovernmentu věnovaly.

Programové teze tedy s využitím konceptu eGovernment analyzují co do míry zastoupení tématu, například s ohledem na rozsah problematice věnovaný nebo její zastoupení v dalších kapitolách programových prohlášení. Koncept eGovernment rovněž v programech zkoumám s ohledem na to, který z politických subjektů se tématu věnuje nejvíce a zároveň na to, jak dokáže s konceptem ve svém programovém prohlášení pracovat dlouhodobě. Platnost tvrzení, že eGovernment je trvalým zájmem politických subjektů ověřuji v dlouhodobých programech daných politických subjektů.

Práce je vystavěna prvořadě na odborných tištěných i elektronických pramenech tuzemských, avšak bude doplněna i o několik pramenů zahraničních, protože čeští autoři se například konceptu Post New Public Management nebo i obecně konceptu eGovernment příliš nevěnují. Primárním zdrojem pro zodpovězení výzkumných otázek jsou programová prohlášení politických subjektů zveřejněná v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021. Tyto doplňuje vybraná odborná literatura zaměřená na veřejnou správu nejen v České republice a obě již zmíněné koncepce, se kterými v práci operuji, tedy eGovernment a Post New Public Management.

Pro potřeby konceptualizace termínu eGovernment a jeho spojení s principem Post New Public Management je v práci využita monografie *Moderní veřejná správa: zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy* a dále pak články ze zahraničních periodik věnujících se problematice veřejné správy, například z časopisu *International Review of Administrative Sciences*. Výše uvedená literatura je doplněna texty a strategiemi orgánů státní a veřejné správy, například *Ministerstva vnitra České republiky*, které býlo v minulých letech hlavním architektem české digitální infrastruktury. Tyto a další publikace zároveň umožňují vytvořit si představu o přístupu národních úřadů k implementaci eGovernment v prostředí české veřejné správy.

Obsahová analýza je zaměřena na programová prohlášení politických stran, které byly v roce 2017 zvoleny do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, tedy na hnutí ANO 2011, Občanskou demokratickou stranu (ODS), Českou pirátskou stranu (Piráti), Svobodu a přímou demokracii – Tomio Okamura (SPD), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Křesťanskou demokratickou unii – Českou stranu lidovou (KDU-ČSL), TOP 09 a hnutí Starostové a nezávislí (STAN). Vzhledem k tomu, že politické strany ODS, KDU-ČSL a TOP 09 utvořily pro účely voleb koalici SPOLU a Piráti s hnutím STAN utvořili koalici Piráti a starostové, budou tyto subjekty posuzovány společně optikou společných programů obou koalic. Další subjekty budou posuzovány samostatně.

Text je členěn do 3 samostatných kapitol, z nichž v první kapitole se věnuji konceptualizaci termínů eGovernment a Post New Public Management, přičemž se zaměřuji i na implementaci konceptů v české státní správě, například prostřednictvím konkrétních legislativních opatření. Druhá kapitola je plně věnována obsahové analýze. Ve třetí z kapitol na základě definovaných komparačních kritérií provádím komparaci skutečností, které byly zjištěny v 2. kapitole mé práce. V závěru práce prostřednictvím odpovědí na výzkumné otázky shrnu zjištěné skutečnosti a připojím další poznatky nabyté v průběhu tvorby práce.

1. Konceptualizace základních termínů

1.1 Post-New Public Management

Chceme-li definovat koncept Post-New Public Management¹, je v první řadě nutné zaměřit se na jeho vývoj. Termín totiž, jak název napovídá, navazuje na koncepci New Public Management², která byla primárně ve státech západního typu uplatňována v 80. a 90. letech 20. století a byla vystavěna hlavně na implementaci principů tržního hospodářství ve veřejné správě a veřejném sektoru. Stručně lze říci, že NPM je vystavěn primárně na těchto principech: privatizace a zavádění principů soukromého sektoru do výkonu veřejné správy, decentralizace a vysoká míra orientace na výsledek. Dále můžeme hovořit například o nahrazení hierarchického stylu řízení přirozenou soutěží nebo o zavedení kultury produktu a s tím souvisejícím zvýšením odpovědnosti (Klenk – Reiter 2019: 3-4; Osborne – Gaebler 1992: passim).

NPM je také nutné chápat v historicko-sociálním kontextu, v němž vznikl. Toho času byl ve Spojených státech amerických prezidentem představitel pravicové Republikánské strany Ronald Regan a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska konzervativní premiérka Margaret Thatcher. Právě neoliberální nálady ve společnosti i ve vysokých politických kruzích daly možnost, aby do řízení veřejného sektoru pronikly tendence usilující o minimální roli státu v životě občana, efektivní hospodaření s veřejnými penězi a efektivitu ve výkonu služeb státu, s čímž souvisela i minimalizace personálních nákladů, tedy snižování počtu úředníků (Karataş 2019: 1798).

Post-NPM byl ze značné části vystavěn na kritice přístupu NPM, který byl na počátku 21. století konfrontován pro přílišnou privatizaci veřejné správy prostřednictvím zavádění tržních principů nebo pro své chápání občana využívajícího služeb veřejné správy jako zákazníka, což je však například při poskytování elementárních služeb veřejné správy nemožné. K implementaci reformy Post-NPM přispěla také mnohá zklamání a komplikace, která v souvislosti s decentralizací, ale i částečnou delegací výkonu státní správy na privátní společnosti, přišla. Právě popsané skutečnosti významně motivovaly politické a úřednické elity například v Austrálii, na Novém Zélandě nebo ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska k implementaci reformy Post-NPM. Dalším a zásadním bodem kritiky byl styl řízení inspirovaný soukromým sektorem, protože dle některých názorů nelze na veřejnou správu uplatňovat principy řízení v

¹ Dále jen Post-NPM.

² Dále jen NPM.

soukromém sektoru. Ve veřejném sektoru například nelze tak jako v sektoru privátním přesně a časově omezeně stanovit cíle, které je možné naplnit. Dalším problémem je pak podle kritiků i měřitelnost naplnění těchto cílů a měřitelnost výkonnosti veřejné správy jako celku (Karataş 2019: 1798; Christensen 2012: 4-5).

Kritici připouští možnost aplikovat určité trendy tržního hospodářství do veřejné správy, avšak na druhou stranu podle nich nelze veřejnou správu měnit po vzoru privátního sektoru bez spolupráce s veřejností. Dále je upozorňováno na unikátní hierarchii a výstavbu veřejné správy, která brání v mnohých zásadních změnách. Kritici se ve své konfrontaci NPM zmiňují i o stále existujícím propojení politiky a veřejné správy, které podle nich také z logiky věci brání navrhovaným změnám (Karataş 2019: 1798–1799).

Post-NPM na rozdíl od New Public Management prosazuje unitární veřejnou správu, tedy netrvá na striktním oddělení politiky a veřejné správy. Naopak spíše volá po určité vyšší míře politické kontroly veřejné správy. Dále se Post-NPM více opírá o centralizaci veřejné správy, která povede k jednodušší koordinaci práce a umožní horizontální řízení jednotlivých složek správy. Právě centralizovaná a jednotná veřejná správa má být lepší hrází proti hrozbám, které 21. století přináší – terorismus, kybernetické útoky, ale i pandemie. NPM na druhé straně usiloval o decentralizaci správy a přenášení kompetencí na více složek. (Christensen 2012: 3-4).

Post-NPM pracuje spíše s klasickým modelem veřejné správy než s aplikací principů privátního sektoru. Post-NPM se zaměřuje s úmyslem zvýšit efektivitu na zlepšení koordinace činností a spolupráce mezi vládou a veřejností, ale i uvnitř jednotlivých útvarů veřejné správy. Tuto skutečnost skvěle dokládá zřízení nových organizačních jednotek v Austrálii a na Novém Zélandě například: výborů kabinetu, mezirezortních skupin nebo mezivládních rad, jejichž úkolem je přispívat k efektivní koordinaci agendy státní správy. Uplatňuje holistický styl řízení. Post-NPM dále usiluje o časté využívání služeb eGovernmentu a informačních technologií, což zdůvodňuje zvýšením transparentnosti veřejného sektoru a vyšší mírou participace veřejnosti na jeho chodu. Lze tedy říct, že Post-NPM usiluje o vytvoření silné, profesionalizované a interdisciplinární veřejné správy, která dokáže citlivě přistupovat k občanům (Klenk – Reiter 2019: 3–4; Karataş 2019: 1797-1802).

1. 2 eGovernment

Autoři definice termínu eGovernment pracují se skutečností, že koncept byl etablován v 90. letech 20. století díky postupujícímu technologickému vývoji a rozvoji nových možností vzdálené komunikace. eGovernment pak v tomto směru a kontextu prolínajících se definic chápeme jako takový model veřejné správy, kdy díky informačním technologiím dochází k usnadnění výkonu veřejné správy, usnadnění přístupu veřejnosti k jejím službám a zjednodušení práce s těmito službami. V širším slova smyslu však lze eGovernment chápat i v kontextu velké průmyslové revoluce, která v 19. století výrazně usnadnila výkon tehdejší veřejné správy. Dnešní optikou samozřejmě takové usnadnění vidíme jako primitivní (Williams 2020: 4). Podle Odboru eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky (2015) je hlavním smyslem eGovernmentu využití moderních elektronických nástrojů tak, aby došlo k zefektivnění, zlevnění a kultivaci služeb veřejné správy v České republice.

Definici termínu lze doplnit o konkrétní praktické výstupy eGovernmentu, které nejlépe ukazují jeho vlastní podstatu. V České republice byly základy tohoto konceptu položeny na počátku 21. století, kdy byla vytvořena základní infrastruktura a nabídnuty základní služby jako například Portál veřejné správy, Czech Point nebo Datové schránky. Postupně se nabídka služeb rozšířila například o Portál občana nebo Bankovní identitu, které již přímo cílí na usnadnění každodenního života českých občanů. Všechny uvedené projekty jsou součástí balíku služeb eGovernment a součástí dlouhodobé strategie České republiky v této oblasti (Pavlík – Šimka – Postránecký – Pomahač a kol. 2020: 84).

Právě na výše popsané projekty je zajímavé se zaměřit, protože je díky nim možné získat komplexní a detailní představu o tom, jaký má eGovernment ve veřejné správě smysl a hlavní myšlenku. Základním kamenem při výstavbě eGovernmentu v České republice bylo vytvoření Portálu veřejné správy v roce 2003. Na stránkách portálu může občan získat informace o službách veřejné správy. K dispozici jsou zde formuláře pro konkrétní životní situace, věstníky institucí veřejné správy nebo seznam datových schránek orgánů veřejné správy (Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky 2021a). Právě datové schránky jsou dalším projektem, který je úzce spjatý s budováním základů eGovernmentu v České republice. Schránky vznikly v roce 2009 a umožňují občanovi komunikovat s orgány veřejné správy on-line v jakoukoli denní dobu, a tedy nahrazují klasickou poštovní komunikaci. Veřejná správa má povinnost

komunikovat prostřednictvím schránek s každým, kdo ji má zřízenou (Odbor legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra České republiky 2017).

Od roku 2010 do současnosti dochází už naopak k budování další digitální infrastruktury, která už se přímo zaměřuje na jednodušší život občanů a jejich přímé zapojení do celého procesu. Zde lze zmínit například projekt Portál občana (2018), který nabízí veřejnosti možnost vyřídit celou řadu svých agend z pohodlí domova. Na rozdíl od Portálu veřejné správy má soukromou sekci, a tedy není pouze rozdělovníkem. V Portálu občana lze získat přístup například k rejstříku trestů, živnostenskému rejstříku, informacím o pracovní neschopnosti, bodovému stavu řidiče nebo přístup k podání daňového přiznání (Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky 2021b).

Posledním z výstupů českého eGovernmentu, který cílí přímo na české občany, je bankovní identita (též *BANK ID*), která vznikla na půdě České bankovní asociace a podařilo se ji v roce 2020 díky legislativním iniciativě poslanců ukotvit do soustavy českého eGovernmentu. Jedná se o službu, která umožní uživatelům internetového bankovníctví přihlásit se skrze svůj účet do portálů české veřejné správy a vyřídit zde různé životní situace. Projekt je kvitován zejména proto, že oslovuje širokou veřejnost, protože internetové bankovníctví v České republice používají miliony lidí. Projekt je součástí modelu elektronické identity, tedy ověření občana na základě platných a důvěrných dat v on-line prostředí (Česká bankovní asociace: nedatováno).

Digitalizace a eGovernment se v posledních letech stávají i tématem programových prohlášení vládních kabinetů. Například druhá vláda Andreje Babiše (2018-2021) věnovala tématu samostatnou kapitolu *Digitální Česko*, kde navrhovala celou řadu ambiciózních kroků a zřídila pozici vládního zmocněnce pro IT a digitalizaci, který měl být hlavní autoritou v oblasti digitalizace. Vláda Petra Fialy, která od prosince 2021 stojí v čele České republiky, věnuje stejně jako Babišova vláda tématu vlastní kapitolu svého programového prohlášení s názvem *Digitalizace*. V této kapitole předkládá velmi konkrétní návrhy, mezi něž například patří vznik *eDokladovky*, tedy aplikace, ve které by občané mohli mít v elektronické formě nahrané doklady, čímž by eliminovaly povinnost nosit u sebe fyzické doklady totožnosti. Hlavní autoritou pro oblast digitalizace se stal předseda České pirátské strany Ivan Bartoš, který je místopředsedou vlády pro digitalizaci a ministrem pověřeným řízením Ministerstva pro místní rozvoj (Úřad vlády České republiky 2022: 34-36; Úřad vlády České republiky 2018: 11-13).

2. Obsahová analýza programových prohlášení politických stran a hnutí v oblasti digitalizace veřejné a státní správy

Prostřednictvím obsahové analýzy³ programových prohlášení, kterou provádím v této kapitole, bych rád získal podklad pro zpracování komparace ve 3. kapitole této práce. Pro účely analýzy jsou politické strany ODS, KDU-ČSL a TOP 09 zkoumány jako koalice SPOLU a politická strana Piráti a hnutí STAN jako koalice Piráti a Starostové. Další politické subjekty, tedy ANO 2011, SPD, ČSSD a KSČM jsou zkoumány samostatně.

Primárním předmětem výzkumu jsou pasáže programových prohlášení výše uvedených politických subjektů, které se přímo věnují oblastem digitalizace a elektronizace veřejné správy. Tyto pasáže analyzuji zejména s ohledem na následující komparační kritéria:

1. Míra rozsahu věnovaného v daném politickém programu eGovernmentu
2. Schopnost pracovat s eGovernmentem jako jedním z nástrojů k řešení pandemické krize
3. e-Government jako trvalý programový zájem daných politických stran

Komparace naplnění uvedených kritérií bude na základě informací zjištěných v této kapitole provedena v následující kapitole mé práce za užití metod synchronní⁴ komparace a diachronní komparace⁵. Vedle komparačních kritérií se při obsahové analýze zaměřím také na to, zda dokážou politické subjekty pracovat ve svých politických programech s principy přístupů Post-NPM.

2. 1 ANO 2011

Politické hnutí ANO 2011, které v letech 2017–2021 bylo ústředním vládním subjektem vlády Andreje Babiše, se ve svém programovém prohlášení věnuje digitalizaci explicitně na závěr stránky 18 a na celé stránce 19 svého programového prohlášení, tedy věnuje mu samostatnou kapitolu v rozsahu cca jedné strany A4. Další významnější zmínky o digitalizaci státu najdeme v kapitole *Veřejná správa*, která zabírá rovněž v součtu 1 stranu A4 celého programového prohlášení. Hnutí se v preambuli kapitoly *Digitalizace* věnuje dosavadním úspěchům, které podle názoru autorů programu patří

³ Jako metodologická pomůcka pro zpracování obsahové analýzy slouží text Martiny Varkočové (2019: 255–275) v kolektivní monografii *Metodologie výzkumu politiky*.

⁴ Pro účely zkoumání 1. a 2. komparačního kritéria.

⁵ Pro účely zkoumání 3. komparačního kritéria.

v této oblasti hnutí ANO 2011. Doslova hovoří o tom, že hnutí zahájilo během svého vládního působení digitální revoluci (ANO 2011 2021: 18–19).

Část programového prohlášení proklamuje snahu hnutí zabývat se rozvojem již existujících služeb eGovernmentu, například služby Czech Point nebo Portál veřejné správy. Nově hnutí Andreje Babiše navrhuje vytvoření proaktivního eGovernmentu ve smyslu, že stát bude nově tím, kdo jako první reaguje na životní situace svých občanů, například na úmrtí partnera a s tím spojený nárok na vdovský či vdovecký důchod. Dále zde najdeme proklamace týkající se sdílení dat, kde hnutí navrhuje sdílení mezi orgány státní správy v takové míře, aby již veřejnost nemusela úřadům poskytovat své údaje opakovaně, avšak na druhou stranu zmiňuje posílení role občanů ve správě těchto údajů. ANO 2011 chce financování celého procesu řešit prostřednictvím využívání prostředků Evropské unie z Plánu národní obnovy a dále zefektivnit vynakládání těchto prostředků prostřednictvím posílení centrálního nákupu služeb eGovernmentu. V závěru kapitoly Digitalizace najdeme proklamaci o posílení kybernetické bezpečnosti, zejména s ohledem na ochranu dat a infrastrukturu klíčových státních institucí (ANO 2011 2021: 18–19).

V kapitole Veřejná správa se hnutí věnuje digitalizaci například ve smyslu legislativním, kdy navrhuje elektronizaci sbírky zákonů nebo ve směru ukládání a zpřístupnění archiválií, kdy navrhuje jejich důslednou elektronizaci. Konkrétní návrhy na elektronizaci hnutí ANO 2011 předkládá také v kapitolách, které se věnují dopravě nebo zdravotnictví, kde například navrhuje komplexní elektronizaci zdravotnické dokumentace. Hnutí apeluje také na posílení digitální gramotnosti ve školách (ANO 2011 2021: passim).

Program hnutí ANO 2011 se tedy oblasti digitalizace věnuje v samostatné kapitole Digitalizace, která je svým rozsahem v rámci programu průměrná. Najdeme samozřejmě oblasti, kterým se hnutí věnuje ve vyšším rozsahu, např. zdravotnictví nebo obrana, ale i oblasti, kterým je věnován rozsah menší. Proklamace týkající se elektronizace se však v programovém prohlášení nachází i v dalších kapitolách, které byly popsány výše, tudíž s tímto konceptem dokáže hnutí pracovat i v kontextu jiných resortů. ANO 2011 neskloňuje digitalizaci přímo v souvislosti s pandemií onemocnění Covid-19, a tedy nenabízí elektronizaci služeb veřejné správy jako její řešení.

Z programového prohlášení hnutí i výše uvedených informací je patrné, že hnutí postupuje v souladu s myšlenkami NPM a Post-NPM a navrhuje zefektivnění veřejné

správy. Propracovanost kapitoly Digitalizace a promítání nástrojů digitalizace do dalších kapitol programu dokazuje, že hnutí považuje tyto nástroje za cestu k zefektivnění veřejné správy, což je v souladu s myšlenkami konceptu Post-NPM, do jehož pojetí veřejné správy lze zahrnout i návrhy hnutí na vyšší míru participace veřejnosti v procesu digitalizace, ztransparentnění a zefektivnění nákupů služeb eGovernmentu. Hnutí dle svého programového prohlášení usiluje o vytvoření profesionální veřejné správy, avšak zde v souladu s principy NPM navrhuje zavedení soutěživého prostředí na nejvyšších úřednických postech a zavedení funkčního období vysokých státních úředníků. Z programu hnutí rozhodně nevyplývá snaha decentralizovat veřejnou správu. Naopak navrhuje výstavbu úřednické čtvrti v pražských Letňanech (ANO 2011 2021: passim).

Hnutí ANO nedisponuje dlouhodobým volebním programem, avšak ze skutečnosti, že kapitola Digitalizace je v kontextu volebního programu poměrně detailně propracována a hnutí dokáže s celým konceptem pracovat i v dalších kapitolách je patrné, že pro hnutí je digitalizace zásadním tématem a dlouhodobým zájmem. Rekonstrukce státu (2021a) se ve svém hodnocení předvolebních programů politických stran a subjektů před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 vyjadřuje o programu hnutí ANO 2011 v kontextu dalších vyjádření spíše kladně. Organizace kvituje konkrétnost návrhů i obecnou propracovanost tématu. Organizace upozorňuje ale například na skutečnost, že právě slib týkající se centrálního nákupu služeb digitalizace není doplněn o informaci, jak této konkrétní proklamace bude dosaženo.

2. 2 Piráti a Starostové

Předvolební koalice dvou politických subjektů, které byly v letech 2017–2021 součástí parlamentní opozice, se ve svém programovém textu věnuje digitalizaci a eGovernmentu primárně v kapitole *Digitalizace, Efektivní veřejná správa*. Kapitulu najdeme v rozsahu 22. až 24. stránky textu, a tedy jsou tématu věnovány v této verzi programového prohlášení koalice více než 2 strany. Pro úplnost je nutné uvést, že koalice Piráti a Starostové disponuje několika různými verzemi programového prohlášení, z nichž je s ostatními nejlépe srovnatelná verze *Programové priority pro parlamentní volby 2021*, která je také předmětem tohoto výzkumu, avšak plnou verzi programu najdeme v textu *Volební program pro parlamentní volby 2021*, který čítá 907 stran, a tedy je s programovými texty dalších politických stran nesrovnatelný, a proto není předmětem tohoto výzkumu, avšak je nutné jeho existenci při komparaci zohlednit (Piráti a Starostové 2021).

Ve výše popsané kapitole koaličních Programových priorit pro parlamentní volby 2021 najdeme preambuli, která v jisté míře kritizuje současný přístup státu a jeho správy k procesu digitalizace a stručně popisuje koaliční vizi v této oblasti. V každé z kapitol se také dozvíme, kdo je v koaličním týmu za danou oblast zodpovědný. Za digitalizaci a efektivní veřejnou správu zodpovídají v koalici Piráti a Starostové Ondřej Profant a Viktor Vojtko. Koalice proklamuje vytvoření skutečně digitálního státu, čehož chce dle vlastních slov docílit komplexním a systémovým pojetím digitalizace. Je zmiňováno sdílení dat, uživatelská přívětivost služeb eGovernmentu a je akcentována i zpětná vazba od občanů prostřednictvím hodnocení spokojenosti (Piráti a Starostové 2021: 22).

Piráti a Starostové deklarují svůj zájem posílit ochranu sdílených dat, například prostřednictvím lepšího zakotvení Úřadu pro ochranu osobních údajů. Spolu s ochranou dat se zmiňují i o kybernetické bezpečnosti, kterou chtějí zajistit mj. spoluprací na úrovni Evropské unie a Severoatlantické aliance. Garantují zachování možnosti fyzického kontaktu občana s úředníkem, možnosti platby v hotovosti nebo užívání běžných fyzických dokladů totožnosti. Koalice proklamuje, že přistoupí k intenzivní přípravě možnosti volit ve volbách prostřednictvím internetu. Digitalizaci koalice zmiňuje také v souvislosti s potřebou snížení administrativní zátěže státu a regulace počtu úředníků, kdy právě digitalizace má být v tomto směru tím hlavním nástrojem. Akcentována je také úloha služeb Czech Point a České pošty, které se mají stát podle koalice bránou k eGovernmentu (Piráti a Starostové 2021: 22 – 24).

V programu Pirátů a Starostů je zkoumané oblasti věnován v kontextu dalších programových priorit prostor nadprůměrný. Digitalizace a elektronizace je akcentována i ve spojení s dalšími programovými prioritami, kdy koalice například navrhuje elektronizaci soudních spisů, zavedení elektronických žádanek ve zdravotnictví, prosazení zákona o elektronizaci zdravotnictví, zavádění principů digitalizace na úrovni samospráv nebo budování digitální infrastruktury v souvislosti s modernizací průmyslu. Hlavní zmínky tedy najdeme v kapitolách *Průmysl, podnikání a inovace; Zdravotnictví a zvládnutí epidemie; Místní rozvoj a podpora regionů*. Je tedy naprosto patrné, že Piráti a Starostové dokáží s konceptem eGovernmentu a digitalizace pracovat v kontextu celé řady dalších rezortů (Piráti a Starostové 2021: passim).

Z té části programových tezí, která se týká veřejné správy a řízení státu, je patrné, že zde najdeme pronikání myšlenek obou přístupů k řízení veřejné správy, které byly definovány v první kapitole práce, tedy NPM i Post-NPM. V souladu s principy Post-

NPM je právě časté skloňování digitalizace veřejné správy s ohledem na snížení její zátěže, ale i nákladovosti. Programové prohlášení se zároveň nezmiňuje o decentralizaci státní správy, a proto lze tedy předpokládat, že v souladu s principy Post-NPM chce zachovat její centralizovanou podobu. Naproti tomu však usiluje o striktní oddělení politického vedení ministerstva a profesionálních úředníků a dále o aktivní náborovou politiku, která by v prostředí státní správy mohla zavádět principy užívané v sektoru soukromém. V souladu s principem Post-NPM je však míra pozornosti, kterou celé programové prohlášení upíná k transparentnosti a vyšší míře participace veřejnosti na chodu státní správy, například v podobě hodnocení kvality nebo usnadnění přístupu k legislativnímu procesu. Z proklamací obecně vyplývá akcent na vyšší koordinaci jednotlivých složek státní správy a zjednodušení procesu řízení státu. Koalice sama proklamuje, že chce stát, který je k občanům přívětivý, a tedy jedná v souladu s principy Post-NPM (Piráti a Starostové 2021: *passim*).

Vzhledem k tomu, že koalice Piráti a Starostové vznikla pro účely parlamentních voleb, nedisponuje dlouhodobým programovým prohlášením. Dlouhodobý program bohužel nemá k dispozici ani hnutí Starostové a nezávislí, avšak Česká pirátská strana dlouhodobý program k dispozici má. Piráti se ve svém dlouhodobém programu k myšlenkám eGovernmentu otevřeně hlásí v kapitole Otevřený stát. Navrhují například zavedení elektronických dokladů totožnosti, možnost vyřizovat životní situace na úřadech bez vazby na místo pobytu či zavedení proaktivního eGovernmentu, který bude na agendy svých občanů reagovat z vlastní iniciativy. Piráti navrhnou také zřízení jednotného internetového portálu, kde by občané měli možnost vyřídit veškeré své agendy vzdáleně. Vzhledem k tomu, v jaké míře je oblast eGovernmentu a digitalizace propracována v programovém prohlášení koalice a vzhledem k tomu, že Česká pirátská strana se k tématu hlásí i ve svém dlouhodobém programu je patrné, že se pro koalici jedná o téma, na které nahlíží s dlouhodobou perspektivou (Pirátská strana nedatováno).

Koalice neskloňuje ve zkoumaném textu problematiku digitalizace a eGovernmentu přímo v souvislosti s pandemickou krizí způsobenou onemocněním Covid-19, avšak lze samozřejmě říct, že nepřímou reaguje na celou řadu potřeb, které v souvislosti s krizí vyvstali, například na potřebu minimalizovat osobní styk mezi lidmi a jeho nahrazení vzdálenou komunikací, tedy např. nabízí občanům možnost digitální komunikace s úřady. Další výše uvedené a popsané návrhy dokazují, že koalice obecně usiluje o minimalizaci nutného styku občana a státu, což potvrzuje například návrh na

zavedení elektronických lékařských žádanků nebo elektronizaci soudních spisů (Piráti a Starostové 2021: passim).

Hodnocení programu ze strany Rekonstrukce státu vydané před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 v podstatě potvrzuje výše uvedené, tedy fakt, že koalice dokáže velmi dobře pracovat s problematikou digitalizace veřejné správy, ale i jejího zefektivnění. Rekonstrukce státu kvituje skutečnost, že koalice navrhuje konkrétní systémové změny v oblasti digitalizace a zaměřuje se i na oblasti, které tehdy končící vláda Andreje Babiše nedokázala dostatečně uchopit. Hodnocení rovněž zmiňuje, že koalice dokáže s tématem pracovat napříč kapitolami (Rekonstrukce státu 2021b).

2. 3 Koalice SPOLU

Volební koaliční uskupení tvořené středopravými politickými stranami ODS, KDU-ČSL a TOP 09, které v letech 2017–2021 byly součástí parlamentní opozice, se ve svém programovém textu *Spolu dáme Česko dohromady* věnuje oblasti digitalizace v kapitole *Spolu pro chytrý stát*, kterou najdeme na celkem 5 stranách programového prohlášení. Nutno říct, že v kontextu s ostatními kapitolami se jedná rozsahem spíše o kapitolu podprůměrnou, zejména v kontrastu s kapitolou *Spolu pro zdravou rodinu*. Namísto preambule najdeme v úvodu kapitoly přehled zásadních priorit koalice pro zefektivnění správy státu, jehož součástí je i digitalizace veřejné správy (SPOLU 2021: passim).

Ve výčtu zásadních priorit této kapitoly předvolebního programu koalice SPOLU najdeme například závazek ke snížení počtu státních úředníků o 13 %, vybudování infrastruktury pro provoz 5G sítí a vysokorychlostního internetu či podpoře plně digitální komunikaci státu a občana. Koalice také zmiňuje, že právě díky digitalizaci bude dosaženo snížení vlivu státního aparátu, a tedy sníženo riziko korupce. Nejvíce tezí spojených s oblastí digitalizace najdeme v podkapitole Státní správa pro 21. století, kde koalice mj. představuje svůj záměr naplnit katalog služeb veřejné správy spojený s přijetím zákona o právu na digitální služby. Zmiňována je též potřeba sdílení dat mezi úřady tak, aby je občané nemuseli sdělovat opakovaně, či záměr zřídit notifikační systém, který občana upozorní například na končící platnost dokladů nebo dalších osvědčení. Stranou nezůstává ani role služby Czech Point, která by se dle koaličních plánů měla nově stát přívětivou a univerzální podatelnou pro každého, kdo chce se státem komunikovat digitálně (SPOLU 2021: 45 – 47).

SPOLU se zaměřuje také na nákup služeb souvisejících s procesem digitalizace veřejné správy. Zde je navrhováno zřízení jednotného digitálního tržiště po vzoru Velké Británie, kde by stát služby tohoto typu mohl nakupovat. Zároveň koalice proklamuje odpor k tomu, aby stát služby spojené s elektronizací nakupoval pouze u jednoho dodavatele a podporuje sdílení těchto služeb napříč státní správou tak, aby byl nákup optimalizovaný a efektivní. Koalice se zároveň zavazuje připravit takovou legislativu, která umožní kompletní digitální transformaci české státní správy a dokonce hovoří o tom, že by se z České republiky mohl stát globální digitální hub. SPOLU proklamuje, že v každé české domácnosti zajistí kvalitní a stabilní připojení k internetu. K budování digitální infrastruktury by podle koalice měli být přizváni i zástupci soukromého a neziskového sektoru. V programovém prohlášení najdeme také závazek k posílení obrany České republiky před kybernetickými útoky a důslednému zakotvení kybernetické bezpečnosti v rámci národní bezpečnosti republiky. Koalice také prosazuje posílení digitální gramotnosti prostřednictvím edukace různých skupin obyvatel, například seniorů. Na druhé straně má být ruku v ruce s elektronizací zachována možnost fyzického kontaktu občana s úředníkem a právo na soukromí i svobodu jednotlivce (SPOLU 2021: 47 – 48).

Koalice se oblasti digitalizace a elektronizace věnuje i v dalších kapitolách svého programového prohlášení. V kapitole, která se týká zdravotnictví, najdeme závazek k vytvoření jednotné elektronické dokumentace pacienta. Koalice se zmiňuje i o vzniku elektronického rejstříku sportovců v souvislosti s financováním sportu v České republice, reflexi digitálního vývoje při strategickém rozvoji knihoven nebo digitálním monitoringu vodních toků v souvislosti s kapitolou týkající se životního prostředí. Je tedy patrné, že koalice dokáže s tématem pracovat i v rámci dalších kapitol svého volebního programu. (SPOLU 2021: *passim*).

Sledujeme-li komplexně tu kapitolu volebního programu, která se týká řízení státní správy v České republice, tak je patrné, že koalice inklinuje k principům Post-NPM, ale i k těm tezí, jež jsou spojené s přístupem NPM. Z pohledu Post-NPM lze rozhodně v souladu s jeho přístupem sledovat důraz koalice kladený na digitalizaci, který stejně jako Post-NPM zmiňuje v kontextu transparentnosti a eliminace korupčního prostředí. U koalice rovněž nenajdeme žádné konkrétní zmínky o decentralizaci české státní správy či změnách služebního zákona za účelem striktního oddělení politického vedení úřadu a jeho civilních zaměstnanců. Koalice zároveň v souladu s principy Post-NPM intenzivně

skloňuje posílení role občana při komunikaci se státem a snížení byrokratické zátěže veřejnosti. V souladu s principy NPM jsou zejména proklamace, které se týkají přejímání principů soukromého sektoru do státní správy, avšak nikoliv v zásadní míře, a tedy ani přímo neodporují principům Post-NPM (SPOLU 2021: 44 – 49).

Žádná z politických stran, které tvoří koalici SPOLU, zároveň nedisponuje dokumentem, který by vysloveně nesl název dlouhodobý program, avšak lze nalézt texty, které mohou být považovány za alternativu. ODS představuje *4 pilíře*, kde se však přímo o digitalizaci nedočteme. Je zde pouze apel na snížení byrokratické zátěže státu i občanů. Na druhou stranu se ODS k digitalizaci otevřeně hlásí prostřednictvím svého programového týmu, který se věnuje reformě státu. U představení týmu se uvádí, že strana podporuje elektronizaci služeb státní správy a je připravena předkládat legislativní materiál, které ji zrychlí (Občanská demokratická strana nedatováno a; Občanská demokratická strana nedatováno b). TOP 09 se v textu *Programová východiska a principy* zmiňuje v bodě třetím *Prosperita* o tom, že rozhodovací proces státu musí být rychlejší, efektivnější a levnější (TOP 09 nedatováno). KDU-ČSL se o digitalizaci ve svém textu *Lidovecký program* nezmiňuje vůbec (KDU-ČSL nedatováno).

Koalice téma digitalizace neskloňuje přímo v souvislosti s pandemickou krizí onemocnění Covid-19, avšak stejně jako v předchozích případech lze říct, že ve svém programu reaguje na potřeby, které v souvislosti s pandemií směrem ke státní správě vyvstaly. Zejména se jedná opětovně o snahu snížit nutnost osobního kontaktu občana a úředníku na minimum, ale i o elektronizaci zdravotnictví, která sníží byrokratickou zátěž zdravotnického personálu, k čemuž se koalice otevřeně hlásí. Důraz kladený na podporu rozvoje datové sítě a dostupnosti internetu lze vysvětlovat i jako podporu tzv. Home Office, tedy modelům, kdy zejména zaměstnanci v administrativě pracují z domova, k čemuž však potřebují kvalitní připojení k internetu (SPOLU 2021: *passim*).

Hodnocení vydané organizací Rekonstrukce státu před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 ze značné části potvrzuje výše uvedené. Považuje program koalice v oblasti digitalizace za kvalitně zpracovaný z čehož usuzuje, že se jedná o jednu z koaličních priorit. Potvrzena je též vyřčená skutečnost, že koalice se hodně zaměřuje na přívětivost a minimalizaci státní správy tak, aby občanovi nebyla přítěží. Rekonstrukce státu zmiňuje, že koalice má poměrně jasně vymezené v této oblasti cíle, avšak nikoli jejich realizaci, což lze potvrdit. Avizovaná redukce úřednického aparátu státu v objemu

13 % má být podle analytiků Rekonstrukce státu výsledkem úspěšné digitální transformace (Rekonstrukce státu 2021c).

2. 4 Česká strana sociálně demokratická

Česká strana sociálně demokratická, která v letech 2017–2021, byla součástí vlády Andreje Babiše jako druhá koaliční strana a svou pozici v Poslanecké sněmovně v říjnu 2021 neobhájila, a tedy se v současné době nachází mimo dolní komoru českého parlamentu, se ve svém programovém prohlášení nevěnuje digitalizaci nebo reformě státní správy v samostatné kapitole. Digitalizaci se ve svém programovém textu *Vize ČSSD pro Česko 2030* věnuje až v druhé polovině textu, kde jedna z podkapitol kapitoly *Hospodářství* nese název *Moderní stát*. Rozsah věnovaný v programu digitalizaci nelze počítat na stránky, protože je tomuto tématu věnováno samostatně jen několik málo odstavců.

Sociální demokraté se v části věnované modernizaci státu věnují digitalizaci v kontextu čerpání prostředků z unijního *Plánu obnovy*, kde digitalizaci zmiňují jako jednu z oblastí, do které by unijní prostředky měly směřovat, což však pouze potvrzuje požadavky evropské legislativy, která čerpání finančních prostředků podmiňuje tím, že 20 % z jejich celkového objemu půjde právě na digitální transformaci. ČSSD se dále zavazuje vytvořit Národní digitální agenturu, v jejíž kompetenci bude levný a bezpečný nákup i servis IT a digitálních služeb státu tak, aby byla eliminována závislost na externích dodavatelích. Současně s levnějším nákupem IT služeb navrhuje sociální demokraté také propojení informačních systémů Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví a zdravotních pojišťoven za účelem lepšího monitoringu socioekonomické situace ve společnosti. Strana proklamuje dokončení infrastruktury pro provoz vysokorychlostního připojení k internetu (ČSSD 2021: 29–30; Jirotková nedatováno).

ČSSD se digitalizaci a elektronizaci věnuje i v dalších oblastech svého předvolebního programu, avšak i zde je poměrně stručná. V oblasti zdravotnictví strana navrhuje zřízení elektronické zdravotní knížky, která má zrychlit a usnadnit přístup pacienta k jeho zdravotním záznamům. Strana navrhuje i elektronizaci lékařských žádanek a poukazů tak, aby byla eliminována administrativní zátěž zdravotníků. Elektronizaci zdravotnictví strana zmiňuje ještě v kontextu kontroverzí, které ji v minulosti doprovázely a konstatuje, že k nim v budoucnu již nesmí docházet. Digitalizace je v programu ČSSD zmiňována i v kontextu zaměstnanosti, avšak zde spíše

jako jev, který může ovlivnit trh práce a je nutné se připravovat na jeho důsledky. Strana navrhuje například posílení digitálních kompetencí zaměstnanců (ČSSD 2021: passim).

Česká strana sociálně demokratická nemá vysloveně dlouhodobý program, avšak strana prezentuje *Desatero ČSSD*, kde se však digitalizaci vůbec nevěnuje a upřednostňuje témata, která se týkají pracovních podmínek, problematiky bydlení nebo platů v sociálních službách. Vzhledem k tomu, že ČSSD se tématu věnuje ve svém předvolebním programu spíše okrajově a ve svých prioritách vůbec, tak je patrné, že otázka digitalizace pro ni není tématem, o němž uvažuje v dlouhodobém horizontu (ČSSD nedatováno). O digitalizaci se strana nezmiňuje ani v kontextu pandemie onemocnění Covid-19 a nelze ani říct, že by reagovala na potřeby, které v souvislosti s ní vyvstaly. Digitalizace není totiž zmiňována jako služba občanům, ale spíše státu (ČSSD 2021: passim).

Analyzujeme-li program České strany sociálně demokratické prismalem přístupů NPM a Post-NPM, tak i zde je těžké program jakkoli zařadit. Tuto analýzu lze vlastně učinit jen velmi povrchně a na základě obecných informací. ČSSD rozhodně není stranou, která navrhuje jakoukoli formu decentralizace, naopak prosazuje posílení kompetencí několika ministerstev, tedy centrálních úřadů. Návrhy na částečnou digitalizaci a důraz na transparentní nákupy ve veřejném sektoru lze zařadit mezi projevy přístupu Post-NPM. Strana se ve svém programu nijak nezmiňuje o změnách zákona o státní službě, redukci nebo restrukturalizaci státního aparátu. Program je i z pohledu reformy státní správy velmi obecný a věnuje se tématu jen okrajově (ČSSD 2021: 29-30; passim).

Výše uvedené v podstatě potvrzuje i nezávislé hodnocení Rekonstrukce státu. Bez zajímavosti nezůstává teze, že nízký zájem strany o digitalizaci je překvapující v tom kontextu, že volební lídr strany a předseda Jan Hamáček byl v Babišově vládě ministrem vnitra. Ministerstvo vnitra bylo totiž v uvedeném období zodpovědné za budování eGovernmentu. Analytici Rekonstrukce státu potvrzují výše popsany fakt, že strana nepracuje příliš s digitalizací jako se službou pro občany. Ačkoli je pozitivně hodnocena snaha zřídit Národní digitální agenturu, tak nastavení jejích kompetencí nepovažuje Rekonstrukce státu za dostatečné (Rekonstrukce státu 2021d).

2. 5 Svoboda a přímá demokracie

Hnutí Svoboda a přímá demokracie, které v letech 2017-2021 bylo součástí parlamentní opozice Babišově vládě, se digitalizaci ve svém programovém prohlášení věnuje jen velmi marginálně. V programu není digitalizaci, ani elektronizaci veřejné

správy, věnována samostatná kapitola či podkapitola. Digitalizaci program zmiňuje pouze v kapitole *Ekonomika, finance a hospodářská politika země*.

Hnutí v této kapitole hovoří o tom, že digitalizaci chce využít jako prostředek k redukci státní správy. Hnutí proklamuje prosazení digitalizace státní správy tak, aby došlo ke snížení výdajů státu i jeho občanů. Dále najdeme v programu informace o tom, že SPD považuje za důležité, aby stát kontroloval komunikační sítě, včetně sítí 5G. Digitalizaci se hnutí nevěnuje ani v dalších kapitolách. Výjimkou je pouze kapitola *Zemědělství, lesnictví a venkov*, kde se hnutí zmiňuje o tom, že podpoří digitalizaci, avšak není jasné čeho, zda zemědělství jako celku či zemědělských podniků (Svoboda a přímá demokracie 2021).

Vzhledem k tomu, jak nízkou pozornost hnutí Tomia Okamury věnuje digitalizaci i reformě veřejné správy, je těžké určit, který z přístupů k řízení veřejné správy popsany v první kapitole práce, je hnutí blízký. Hnutí navrhuje financovat veřejnou správu podle zemského uspořádání, což lze do jisté míry chápat jako snahu o decentralizaci. Zároveň se v programu často dočteme o tom, že hnutí chce snižovat počet úředníků a odbyrokratizovat Českou republiku, tedy dle všeho neusiluje o silnou státní správu a vzhledem k tomu, že hnutí nehovoří ve velkém množství o digitalizaci, tak lze chápat jejich teze jako spíše inklinující k NPM. Hnutí SPD se ve svém programu nezmiňuje o digitalizaci v kontextu pandemie onemocnění Covid-19 a nereaguje ani na poptávku, která v souvislosti s pandemií v této oblasti vyvstala. Ve svém dlouhodobém programu se SPD o digitalizaci veřejné správy, ani o její reformě, nezmiňuje vůbec (Svoboda a přímá demokracie 2021).

Výše popsané potvrzuje i Rekonstrukce státu (2021d), která hovoří o tom, že digitalizaci SPD rozhodně nevnímá jako svou prioritu a hovoří o ni pouze v obecné rovině. Analytici Rekonstrukce státu hovoří i o často zmiňované redukci státního aparátu, avšak stejně jako já postrádají návrh opatření, která by vedla k profesionalizaci a zvýšení odbornosti veřejné správy.

2. 6 Komunistická strana Čech a Moravy

KSČM, která v letech 2017-2021 nebyla součástí vládní koalice, ale prostřednictvím svého odchodu z jednacího sálu Poslanecké sněmovny při hlasování o vyslovení důvěry druhé Babišově vládě umožnila její vznik, se ve svém programu digitalizaci veřejné správy nevěnuje vůbec. Ve svých *Programových tezích KSČM* navrhuje pouze digitalizaci školství a internetu zdarma pro školy a rodiny s dětmi.

V programu najdeme také tezi, která navrhuje usnadnit místní živnostenské podnikání prostřednictvím snížení byrokratické zátěže a umožnění on-line komunikace se státem. Program se nevěnuje v žádné z kapitol ani reformě veřejné správy (Komunistická strana Čech a Moravy nedatováno).

Vzhledem k výše uvedenému nelze program KSČM jakkoli analyzovat v souladu s definovanými kritérii. Popsané skutečnosti potvrzuje i Rekonstrukce státu (2021d), která rovněž uvádí, že pro KSČM není digitalizace prioritou a odkazuje pouze na digitalizaci školství.

3. Komparace

V této kapitole provedu komparaci⁶ skutečností zjištěných v obsahové analýze, kterou najdeme ve druhé kapitole této bakalářské práce. Tato kapitola bude členěna do podkapitol dle jednotlivých komparačních kritérií, která jsou následující:

1. Míra rozsahu věnovaného v daném politickém programu eGovernmentu
2. Schopnost pracovat s eGovernmentem jako nástrojem k řešení pandemické krize
3. Trvalost tématu jako programového zájmu daných politických stran

Předmětem komparace jsou programová prohlášení politických stran vydaná před volbami do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2021 a dále dlouhodobé programové texty stejných politických stran. V komparaci budou využity metody synchronní i diachronní komparace. 1. a 2. komparační kritérium bude aplikováno v souladu se synchronní metodou, protože objekt je posuzován pouze v kontextu voleb, přičemž 3. kritérium je posuzováno z dlouhodobější perspektivy.

3. 1 Míra rozsahu věnovaného v daném politickém programu eGovernmentu

S ohledem na skutečnosti popsané ve druhé kapitole práce a s ohledem na komparační kritérium můžeme vybrané politické strany rozdělit do tří kategorií. ANO 2011, Piráti a starostové a koalice SPOLU věnují digitalizaci veřejné správy ve svých programových textech prostor poměrně značný. ČSSD věnuje digitalizaci v kontrastu se třemi zmíněnými politickými subjekty prostor podprůměrný, ale stále se tématem do jisté míry zabývá koncepčně. SPD a KSČM se tématu věnují velmi okrajově a rozhodně jej vzhledem k tomu, že nehovoří o konkrétních krocích, nepojímají koncepčně. ANO 2011, Piráti a starostové a SPOLU spojuje také skutečnost, že tématu věnují ve svém programovém prohlášení samostatnou kapitolu, ačkoli ji každý ze subjektů nazývá jinak, například ji spojuje s efektivní veřejnou správou. ČSSD, SPD a KSČM téma pojali v kontextu dalších kapitol, přičemž ČSSD se mu jako jediná ze skupiny těchto tří subjektů věnuje alespoň v oddělené podkapitole. ANO 2011, Piráti a Starostové, SPOLU a v jisté míře i ČSSD dokáží pracovat s konceptem prokazatelně i v dalších kapitolách svého programového prohlášení, přičemž všechny subjekty spojuje implementace tématu v kapitole zdravotnictví. SPD a KSČM se až na vzácné výjimky tématu v dalších kapitolách svého programového prohlášení nevěnují.

⁶ Jako metodologická pomůcka slouží text Blanky Říchové (2008: 7-35) *Komparativní metoda v politologii* vydaná v kolektivní monografii *Komparace politických systémů: Základní modely demokratických systémů* (2008) kolektivu autorů v čele s prof. Vladimírou Dvořákovou.

Ze všech zkoumaných politických subjektů věnuje tématu ve svém programovém prohlášení největší prostor koalice Piráti a starostové. Toto prvenství si koalice udržuje jak s ohledem na obsahovou analýzu programového textu *Programové priority pro parlamentní volby 2021*, tak i v případě, kdy přihlédneme k existenci rozsáhlého programového textu *Volební program pro parlamentní volby 2021*. Při tomto hodnocení je nutné zohlednit i fakt, že Piráti a Starostové věnují tématu v kontextu rozsahu dalších kapitol svého programu zastoupení nadprůměrné, zatímco například ANO 2011 rozsah průměrný a SPOLU spíše podprůměrný, zejména v kontextu s kapitolou *SPOLU PRO ZDRAVOU RODINU*. Hnutí ANO 2011 a koalice SPOLU věnují tématu rozsah v podstatě rovnoměrný v objemu cca 1 strany, přičemž ANO 2011 digitalizaci jako takové věnuje kapitolu vlastní a SPOLU ji zahrnuje do kapitoly *SPOLU PRO CHYTRÝ STÁT*. ČSSD se tématu věnuje ve srovnání s ANO 2011, Piráty a starosty a SPOLU podprůměrně, což potvrzuje již řada zmíněných faktů, avšak na rozdíl od SPD a KSČM s tématem alespoň do jisté míry pracuje koncepčně. SPD a KSČM na druhé straně tématu věnují prostor zanedbatelný a rozhodně nepovažují digitalizaci a zefektivnění veřejné správy za svou prioritu.

3. 2 Schopnost pracovat s eGovernment jako s nástrojem k řešení pandemické krize

Toto komparační kritérium bylo stanoveno s ohledem na dvě skutečnosti, které vedly k myšlence, že digitalizace bude politiky v programových prohlášeních nabízena jako jeden z nástrojů k řešení pandemické krize. První z těchto skutečností se týká významné progresy, která byla v soukromém sektoru pod vlivem pandemické situace učiněna právě v oblasti digitalizace. Například zástupci bankovního sektoru hovoří o tom, že digitalizace v bankách byla zrychlena díky pandemii o roky. Dalším argumentem, který hovoří ve prospěch zařazení daného komparačního kritéria, je Národní plán obnovy schválený v létě 2022 českou vládou za účelem obnovy české ekonomiky po pandemické krizi. Tento plán, který počítá s proinvestováním celkem 200 miliard korun, z čehož 172 miliard poskytne České republice Evropská unie, musí na základě unijní legislativy alokovat alespoň 20 % z celkového objemu peněz právě na digitální transformaci. Vzhledem k tomu, že vláda se rozhodla v plánu na digitalizaci uvolnit desítky miliard korun, tak bylo možné předpokládat, že politické strany budou digitalizaci zmiňovat přímo v kontextu s řešením pandemické krize (Jirotková nedatováno; Dostál 2021; Buchert 2020).

Vrátíme-li se k obsahové analýze provedené ve druhé kapitole této práce, tak zjišťujeme, že žádný z politických subjektů, který byl předmětem analýzy, nezmiňuje ve svém programovém textu digitalizaci jako nástroj k řešení pandemické krize. Nutno však říct, že hnutí ANO 2011, Piráti a Starostové i SPOLU navrhuje kroky, které přímo reagují na potřeby, jež v souvislosti s pandemickou krizí vyvstaly, a které zmiňuje i privátní sektor. Jedná se zejména o potřebu snížit míru osobního kontaktu mezi občanem a úředníkem právě díky možnosti vyřídit celou řadu životních situací prostřednictvím vzdáleného přístupu, a tím snížit pravděpodobnost přenosu infekčního onemocnění Covid-19. Hlavní vlastností, která tři výše uvedené subjekty spojuje, je vysoká míra orientace programu v oblasti digitalizace na občany. Strany prostřednictvím svých programových prohlášení deklarují snahu usnadnit díky digitalizaci život občanů, kteří jsou hlavními konzumenty služeb veřejné správy.

ČSSD se ve svém programovém prohlášení naopak zaměřuje spíše na to, aby digitalizace usnadnila fungování státní správy jako takové. Většina návrhů, které ČSSD v souvislosti s digitalizací předkládá, zmiňuje například benefity v podobě snížení nákladů na chod státní správy, možnosti čerpání peněz Evropské unie nebo snížení administrativní zátěže zdravotníků, tedy v podstatě státních zaměstnanců. SPD a KSČM se tématu v souvislosti s pandemickou krizí nevěnují vůbec a nereagují ani na potřeby, které v souvislosti s ní vyvstaly. ANO 2011, Pirátům a starostům, SPOLU i ČSSD je společná rovněž skutečnost, že strany ve svých programech zmiňují digitalizaci v souvislosti se zdravotnictvím za účelem mj. snížení administrativní zátěže zdravotníků. Přihlédneme-li k tomu, jak zásadní je v souvislosti s pandemickou krizí důležitá role zdravotnických zařízení, tak lze i tuto snahu chápat jako pokus o řešení pandemické krize prostřednictvím digitalizace.

V souvislosti s tímto komparačním kritériem lze tedy říci, že do značné míry kopíruje výsledky komparace dle prvního kritéria. Subjekty, které poměrně přesvědčivě reagují na potřeby zvýrazněné pandemickou krizí, jsou zejména ANO 2011, Piráti a starostové a SPOLU. ČSSD bychom tentokrát mohli označit v tomto směru za subjekt reagující podprůměrně, protože její program není v tomto směru stavěn pro občansky, ale na určité potřeby v souvislosti s pandemickou krizí reaguje. SPD a KSČM nepracují s digitalizací v souvislosti s pandemickou krizí vůbec.

3. 3 Trvalost tématu jako programového zájmu daných politických stran.

Zařazení tohoto komparačního kritéria bylo motivováno snahou zjistit, zda je digitalizace a chceme-li i reforma veřejné správy politickými stranami chápána jako dlouhodobý programový zájem nebo jako záležitost předvolební. Nutno konstatovat, že v tomto směru dominuje koalice Piráti a starostové. Prvním důvodem, pro který lze tuto dominanci konstatovat, je zpracování tématu v dlouhodobém programu České pirátské strany, tedy jednoho z koaličních subjektů. Pro toto konstatování hovoří například i deklarovaná snaha připravit v České republice potřebnou infrastrukturu pro zavedení možnosti volit ve volbách prostřednictvím internetu, dále proklamace týkající prosazení klíčové digitalizační legislativy apod., tedy příslib o realizaci kroků, jež jednoznačně přesahují horizont čtyřletého volebního období Poslanecké sněmovny.

Koalice SPOLU je rovněž jako Piráti a starostové předvolební koalici, a tedy nedisponuje jednotným dlouhodobým programem. Žádná ze stran rovněž neprezentuje veřejně text, který by označovala za dlouhodobý program. Jak je však popsáno v obsahové analýze, tak prostřednictvím programového týmu pro reformu státu se k digitalizaci hlásí zejména ODS, která navrhuje kroky přesahující horizont čtyřletého volebního období. Další dvě koaliční strany v tomto směru své dlouhodobé záměry neprezentují. Koalice jako taková navrhuje body, které lze chápat jako dlouhodobé záměry. Za takové lze označit například snahy vytvořit z České republiky globální digitální hub nebo předložit legislativu umožňující kompletní digitální transformaci České republiky. Patrný je tedy fakt, že koalice SPOLU je stran dlouhodobého zájmu o digitalizaci největším konkurentem koalice Piráti a starostové, avšak stále za ní v tomto směru zaostává.

Hnutí ANO 2011 nemá dlouhodobý programový text, ani nejsme seznámeni s jakýmkoli alternativami. Hnutí na druhou stranu předkládá řadu návrhů, jejichž realizace přesahuje jedno volební období. Sem můžeme zařadit například budování proaktivního eGovernmentu nebo digitalizaci českých archiválií. Z tohoto lze usoudit, že hnutí chápe digitalizaci v dlouhodobém horizontu, avšak za oběmi koalicemi v tomto směru zaostává. ČSSD s ohledem na toto komparační kritérium za výše popsanými subjekty zaostává, protože se mu nevěnuje ve svém textu *Desatero ČSSD*, ani ve svém programovém prohlášení nenavrhuje kroky, které by výrazně překračovaly horizont jednoho volebního období, což samozřejmě souvisí i s nízkou mírou pozornosti, kterou strana tématu věnuje. SPD a KSČM v tomto směru nelze s ostatními subjekty téměř ani

srovnávat, protože v jejich programových textech dlouhodobých není o tématu zmínka a v textech předvolebních tématu věnují pozornost zanedbatelnou.

Lze tedy říct, že v dlouhodobém horizontu pracují s digitalizací primárně obě předvolební koalice, přičemž Piráti a starostové si v tomto směru opětovně udržují dominanci. Hnutí ANO 2011 bychom v tomto směru mohli označit spíše za subjekt průměrný s ohledem na absenci dlouhodobého programu i alternativ k němu, ale i s ohledem na nižší ambice jejich programu v oblasti digitalizace v kontrastu s oběma koalicemi. ČSSD, SPD a KSČM jsou si v podstatě rovny, protože o tématu dle dostupných informací dlouhodobě neuvažují.

3. 4 Míra implementace principů Post-NPM

Schopnost politických stran implementovat ve svých programových prohlášeních principy Post-NPM nepatří mezi definovaná komparační kritéria, avšak vzhledem k výstavbě práce považuji za vhodné ji sem zařadit. Na úvod je nutno říct, že žádná z politických stran se ve svém programovém prohlášení ke konceptu Post-NPM přímo nehlásí, avšak lze v programech číst implementaci určitých principů tohoto přístupu k řízení veřejné správy definovaných v první kapitole práce. Zároveň je důležité říct, že sledovat implementaci principů Post-NPM bylo možné pouze ANO 2011, SPOLU, Pirátů a starostů a do jisté míry u ČSSD, avšak nikoli u KSČM a SPD, protože se veřejné správě věnovali v minimální míře, která pro analýzu absolutně nedostačovala.

Post-NPM klade důraz na unitární, centralizovanou veřejnou správu. Právě tato teze spojuje i všechny zkoumané politické subjekty, protože žádný z nich neusiluje o decentralizaci české veřejné správy. Hnutí ANO 2011 například usiluje o ještě silnější centrální řízení státu prostřednictvím výstavby úřednické čtvrti v pražských Letňanech. ČSSD navrhuje posílení pravomocí centrálních ministerstev. Fakt, že zmínky o decentralizaci nenacházíme ani v programovém prohlášení koalice Piráti a starostové, mne překvapil, protože v roce 2019 navrhovala skupina poslanců pod vedením Jana Farského (STAN), aby se 23 úřadů, a tedy cca 5 000 úředníků, vystěhovalo z Prahy do regionů a došlo tak k přiblížení státní správy blíže lidem. Tehdejší vláda hnutí ANO 2011 a ČSSD vydala však k poslaneckému návrhu nesouhlasné stanovisko, a to zejména s ohledem na finanční náročnost navrhovaných změn (Bartoníček 2019).

Dalším bodem, který lze zařadit mezi principy Post-NPM, je digitalizace veřejné správy. Na základě skutečností uvedených v předchozích částech textu víme, že i toto politické subjekty spojuje, avšak zde je již nutné subjekty určitým směrem diverzifikovat.

Piráti a starostové jasně dominují nejen v míře, kterou tématu v programu věnují, ale i ve schopnosti prezentovat své návrhy jak v kontextu zefektivnění veřejné správy, tak usnadnění života občanů. V tomto směru naplňují principy Post-NPM obstojně i hnutí ANO 2011 a koalice SPOLU, avšak vytvoření efektivní a na druhé straně přátelské veřejné správy akcentují ve srovnání s Piráty a starosty méně. ČSSD na druhé straně digitalizaci skloňuje hlavně jako nástroj k vytvoření efektivní, transparentní a finančně méně náročné veřejné správě, avšak zapomíná zde na občana jako konzumenta služeb veřejné správy. Všechny subjekty, které byly v tomto směru předmětem analýzy, zároveň spojuje důraz na transparentnost veřejné správy a prezentace digitalizace jako nástroje k jejímu dosažení, přičemž zde bychom mezi ANO 2011, Piráty a starosty a SPOLU mohli dát v důrazu na transparentnost rovnítko.

Posledním principem Post-NPM, který by v rámci tohoto srovnání neměl zůstat stranou, je přístup stran k řízení veřejné správy. Zde již najdeme určité rozdíly. Hnutí ANO 2011 například v souladu s NPM navrhuje přijetí novely služebního zákona, která vytvoří ve veřejné správě soutěžní prostředí a zavede omezené funkční období vysokých státních úředníků. Piráti a starostové se chtějí zasadit o další oddělení politického vedení veřejné správy a profesionálních úředníků. Koalice SPOLU naproti tomu žádné zásadní změny ve veřejné správě neproklamuje. Všechny tři subjekty spojuje snaha o implementaci principů soukromého sektoru a zejména tak, aby se stát stal atraktivním zaměstnavatelem. Nelze přímo říct, že by tyto proklamace odporovaly principům Post-NPM. V souladu s Post-NPM chtějí hnutí ANO 2011 i obě koalice posílit roli občana. SPOLU toto akcentuje zejména v kontextu komunikace státu a občana, zatímco ANO 2011, ale zejména Piráti a starostové, navrhují jeho participaci při implementaci digitalizace. Piráti a starostové by také pro občany rádi zavedli hodnocení spokojenosti se službami veřejné správy a aktivně je zapojili do legislativního procesu v České republice. ČSSD v podstatě v oblasti veřejné a státní správy nenavrhuje nic, co bychom v tomto směru mohli analyzovat.

Lze konstatovat, že všechny subjekty se hlásí zejména k principům konceptu Post-NPM a to zejména přihlédneme-li k prostoru věnovanému digitalizaci, transparentnosti a efektivitě veřejné správy. U všech zkoumaných subjektů, vyjma ČSSD, zároveň nacházíme do jisté míry snahu o zavádění postupů soukromého sektoru, zejména v oblasti personální politiky ve veřejné správě, avšak nikoli v míře, která by přímo Post-NPM odporovala. Absenci zmínek o decentralizaci veřejné správy lze vykládat i tak, že

pandemická krize na jedné straně ukázala potřebu centrálního řízení státu zejména v době krize, ale i poškodila veřejné finance natolik, že neexistuje pro tuto změnu prostor.

Závěr

Lze říct, že míra rozsahu věnovaná digitalizaci v programových prohlášeních zkoumaných šesti politických subjektů je v kontextu s ostatními tématy, jež volbám dominovaly, průměrná. ANO 2011, Piráti a starostové a SPOLU, tedy tři ze šesti těchto subjektů, pracují s tématem digitalizace přesvědčivě a komplexně, avšak pouze Piráti a starostové se mu věnují v kontextu svého programu v míře nadprůměrné. Přihlédneme-li k tomu, že sice podprůměrnou, ale stále relevantní pozornost věnuje digitalizaci i ČSSD, tak nutno říct, že digitalizace je jistě tématem, kterým se strany snaží voliče oslovit, ale spíše až v druhé, v případě ČSSD i třetí řadě. Pokud bychom téma a pozornost mu věnovanou sledovali optikou výsledků parlamentních voleb, tak dojdeme k závěru, že 3 subjekty jmenované jako nejlépe s tématem pracující jsou zároveň 3 nejsilnějšími politickými subjekty v české Poslanecké sněmovně, přičemž SPOLU a Piráti a starostové se zároveň společně podílejí na vládě. Na druhé straně politické strany ČSSD a KSČM, které tématu věnovaly pozornost sníženou a v případě KSČM spíše žádnou, již v Poslanecké sněmovně zastoupeny nejsou. Na základě výsledku voleb lze tedy říci, že v XI. volebním období zasedají v Poslanecké sněmovně většinově ty subjekty, které ve svých předvolebních programech digitalizaci věnovaly pozornost průměrnou či v případě Pirátů a starostů nadprůměrnou (Český statistický úřad nedatováno).

Skutečnost, že tématu je věnována průměrná pozornost, si lze vysvětlit i konstatováním Lukáše Totha, ekonoma a spolumajitele výzkumné agentury, který v rozhovoru pro web Aktuálně (Klimeš – Kropáček – Greš 2021) mj. uvádí, že pro české voliče jsou zásadní témata bezpečnost, vymahatelnost práva nebo kvalita zdravotní péče. Digitalizaci nenajdeme ani ve výčtu témat, které umožňují ideové štěpení jednotlivých subjektů. Zde dominuje zejména migrace do České republiky. Lze tedy vyvodit, že i samy politické strany tyto nálady ve společnosti sledují, a tedy následně se z logiky věci tématům, jež společnost dominantně nepoptává, primárně nevěnují.

Zároveň je možné konstatovat, že subjekty s tématem nepracují přímo jako s nástrojem k řešení pandemické krize, tedy nezmiňují jej přímo v kontextu s pandemickou krizí. Dlužno však uvést, že ANO 2011, Piráti a starostové i SPOLU přesvědčivě reagují na potřeby, které v souvislosti s pandemickou krizí v oblasti veřejné správy vyvstaly, a tedy například nabízejí kroky prostřednictvím nichž by došlo ke snížení osobního kontaktu občana a úředníka. Chtějí posilovat možnost vyřizovat agendu spojenou s jednotlivými životními situacemi prostřednictvím vzdáleného přístupu. Právě

k zavádění těchto kroků v souvislosti s pandemickou situací přistoupil například soukromý sektor, což je uvedeno blíže ve třetí kapitole práce. ČSSD, SPD i KSČM za výše popsanými subjekty v tomto směru opětovně zaostávají a takové návrhy předkládají buď ve velmi omezené míře, anebo je nepředkládají vůbec.

Zvolené subjekty v obecném měřítku digitalizaci za dlouhodobý programový bod spíše nepovažují. Hlavním problémem je samotná absence dlouhodobých programových textů zkoumaných subjektů. Z těch subjektů, které takovým textem disponují, se v něm digitalizací zabývají v podstatě jen Piráti. U ostatních nacházíme kusé informace, které bychom mohli označit za do jisté míry alternativu k dlouhodobému programu, avšak ani zde nejsou značné zmínky o digitalizaci. Obecně však lze říci, že opětovně zejména ANO 2011, Piráti a starostové a SPOLU proklamují ve svých programových prohlášeních kroky, jejichž doba realizace přesahuje jedno čtyřleté volební období Poslanecké sněmovny. Zaměříme-li se však na všech šest subjektů komplexně, tak digitalizace rozhodně nepatří mezi témata, o němž subjekty uvažují v dlouhodobém horizontu.

Na základě skutečností v práci popsaných a závěrů v práci učiněných, bychom zkoumané spektrum subjektů mohli rozdělit do dvou skupin. ANO 2011, Piráti a starostové a SPOLU patří do části, která o tématu uvažuje komplexně a věnuje mu pozornost průměrnou, v případě Pirátů a starostů nadprůměrnou. Jedná se rovněž o subjekty, které v poměru se zbylými pracují s tématem nadprůměrně i v kontextu dalších kapitol svého programu. Tyto tři subjekty také téma vnímají nejvíce v dlouhodobé perspektivě a navrhují mj. i dlouhodobé kroky. Z těchto tří subjektů zároveň vyniká koalice Piráti a starostové, která téma dokázala na základě výsledků obsahové analýzy a následné komparace zpracovat nejlépe a nejobsáhleji. Skutečnost, že tyto tři subjekty dominují, si lze vysvětlit i jejich určitou předvolební rivalitou, a tedy snahou oslovit co nejširší spektrum voličů a ve volbách zvítězit. Druhou skupinu můžeme sestavit z ČSSD, SPD a KSČM, přičemž již víme, že pouze SPD dokázalo získat dostatečný počet hlasů pro vstup do Poslanecké sněmovny. Tyto subjekty nepovažují prokazatelně digitalizaci za svou prioritu, ani za téma hodné být i průměrné pozornosti. ČSSD si v porovnání s SPD a KSČM vede nadprůměrně a s tématem pracuje alespoň částečně, byť stále ve velmi omezené míře. Strana uvažuje o digitalizaci ve velmi malé míře i v dlouhodobější perspektivě. SPD a KSČM jsou si v podstatě rovny a tématu se věnují velmi povrchově, fakticky jen několika málo větami. Lze si to vysvětlit i tak, že strany cílí na úzce vymezenou skupinu voličů.

Nutno říct, že v průběhu analýzy mne překvapily rozdíly, které ve schopnosti práce s tématem digitalizace v jednotlivých programech analyzovaných subjektů mezi subjekty existují. Na základě výsledků analýzy a komparace lze tedy k definovaným výzkumným otázkám poskytnout následující odpovědi:

K 1. výzkumné otázce: Analyzované politické strany, hnutí a koalice věnují tématu obecně průměrnou míru pozornosti, přičemž zde existují v konkrétních případech zásadní rozdíly;

K 2. výzkumné otázce: Analyzované subjekty obecně digitalizaci neskloňují přímo jako nástroj k řešení pandemické krize, avšak tři ze šesti analyzovaných subjektů reagují digitalizací na část potřeb, které spolu s pandemií vyvstaly;

K 3. výzkumné otázce: Analyzované subjekty obecně nevnímají digitalizaci jako svůj dlouhodobý programový zájem, avšak tři ze šesti subjektů navrhují kroky, jejichž realizace přesahuje délku jednoho volebního období Poslanecké sněmovny.

Očekával jsem od analyzovaných subjektů vyšší míru schopnosti pracovat s tématem jako nástrojem k řešení pandemické krize i jako se svým dlouhodobým trvalým zájmem. Domníval jsem se rovněž že hlavně tradiční politické strany disponují dlouhodobými programovými texty. Došlo do značné míry k vyvrácení mých původních předpokladů.

Na základě výsledků práce a proběhlé analýzy jsem dospěl k závěru, že téma by bylo možné zpracovat v budoucnu i v dalších směrech. Jako první považuji za potenciálně zajímavou možnost provedení analýzy programových prohlášení českých vládních kabinetů v oblasti digitalizace a reformy veřejné správy. Výsledky této analýzy by následně mohly být komparovány se skutečnými výsledky zvoleného vládního kabinetu jak v oblasti legislativních prací, tak v oblasti technické implementace svých návrhů. Za druhé si dokážu představit aplikaci výzkumného rámce této práce do prostředí jedné ze zemí Visegrádské čtyřky a následnou komparaci výsledků analytické části s výsledky pocházejícími z České republiky.

Přehled užité literatury a dalších pramenů

Literatura a další prameny

ANO 2011 (2021). Až do roztrhání těla!. Ten jediný program, který potřebujete. Jako vždycky (Praha: ANO 2011).

Česká strana sociálně demokratická (2021). *Vize ČSSD pro Česko 2030* (Praha: Česká strana sociálně demokratická).š

Christensen, Tom (2012). Post-NPM and changing public governance. In: *Meiji Journal of Political Science and Economics* 1 (1), s. 1-11.

Karataş, Adnan (2019). Post-New Public Management Paradigm and Its Effects on Public Administration. In: *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal* 5 (26), s. 1796-1805.

Klenk, Tanja – Reiter, Renate (2019). Post-New Public Management. Reform ideas and their application in the field of social services. In: *International Review of Administrative Sciences* 85 (1), s. 3-10.

Osborne, David – Gaebler, Ted (1992). *How The Entrepreneurial Spirit Is Transforming The Public Sector* (Plume).

Pavlík, Marek - Šimka, Karel - Postránecký, Josef - Pomahač, Richard (2020). *Moderní veřejná správa. Zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy* (Praha: Wolters Kluwer).

Piráti a Starostové (2021). *Programové priority pro parlamentní volby 2021* (Piráti a Starostové).

Říchová, Blanka (2002). Komparativní metoda v politologii. In: Kolektiv autorů. *Komparace politických systémů I.* s. 9-42 (Praha: Vysoká škola ekonomická).

SPOLU (2021). *Spolu dáme Česko dohromady. Volební program* (Praha: ODS, KDU-ČSL, TOP 09).

Úřad vlády České republiky (2022). Programové prohlášení vlády České republiky (Praha: Úřad vlády České republiky).

Úřad vlády České republiky (2018). Programové prohlášení vlády České republiky (Praha: Úřad vlády České republiky).

Varkočová, Markéta (2019). Obsahová analýza. In: Vít, Beneš – Petr, Drulák eds. *Metodologie výzkumu politiky.* s. 255-275 (Praha: Sociologické nakladatelství).

Williams, Idongesit (2020). E-Government, Yesterday, Today and in the Future. In: Sieben, Anil (ed.), *E-Government: Perspectives, Challenges and Opportunities* (Nova Science Publishers), s. 2-39.

Elektronické zdroje

Bartoníček, Radek (2019). Stěhování, jaké Česko nezažilo. Starostové chtějí z Prahy přesunout přes dvacet úřadů. *Aktuálně*, 10. 4. 2019 (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/starostove-chteji-prestehovat-pres-dvacet-uradu-z-prahy-vyti/r~586077845ab011e9b2a00cc47ab5f122/>, 28. 3. 2022).

Buchert, Viliam (2020). Koronavirus skokově posunul digitalizaci ve firmách, říká Tomáš Stegura z ČSOB. *E15*, 3. 12. 2020 (<https://www.e15.cz/byznys/e15-a-byznys/koronavirus-skokove-posunul-digitalizaci-ve-firmach-rika-tomas-stegura-z-csob-1375892#>, 19. 3. 2022).

Česká bankovní asociace (nedatováno). O projektu. *bankovni-identita.cz* (<https://bankovni-identita.cz/o-projektu/>, 9. 1. 2022).

Česká strana sociálně demokratická (nedatováno). Desatero ČSSD. *ČSSD* (<https://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/desatero-cssd-pro-volby-do-poslanecke-snemovny-2021/>, 9. 3. 2022).

Český statistický úřad (nedatováno). Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. Celkové výsledky hlasování. *Volby* (<https://volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ>, 28. 3. 2022).

Dostál, Dalibor (2021). Klíčovou součástí Národního plánu obnovy bude digitalizace. Půjdou na ní desítky miliard. *Businessinfo*, 26. 7. 2021 (<https://www.businessinfo.cz/clanky/klicovou-soucasti-narodniho-planu-obnovy-bude-digitalizace-pujdou-na-ni-desitky-miliard/>, 19. 3. 2022).

Jirotková, Silvana (nedatováno). Národní plán obnovy. Plán reforem a investic České republiky, které hodlá realizovat v rámci využití prostředků Nástroje pro oživení a odolnost EU. Úvodní slovo. *Plán obnovy ČR* (<https://www.planobnovy.cz>, 9. 3. 2022).

KDU-ČSL (nedatováno). Lidovecký program. *KDU-ČSL* (https://www.kdu.cz/temata/lidovecky_program, 8. 3. 2022).

Klimeš, David – Kropáček, Jiří – Greš, Josef (2021). Jak a proč Češi volí. Nahlédněte do hlavy lidem, jejichž volbu nechápete. *Aktuálně*, 6. 9. 2021 (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jak-a-proc-cesi-voli-1-dil/r~cc4ee3e600fe11ec9106ac1f6b220ee8/>, 28. 3. 2022).

Komunistická strana Čech a Moravy (nedatováno). Programové teze KSČM. *KSČM* (<https://www.kscm.cz/cs/programove-teze>).

Občanská demokratická strana (nedatováno a). Program. 4 pilíře. *ODS* (<https://www.ods.cz/program/4-pilire>, 8. 3. 2022).

Občanská demokratická strana (nedatováno b). Naši lidé. Programové týmy. Reforma státu. *ODS* (<https://www.ods.cz/nasi-lide/programove-tymy/reforma-statu>, 8. 3. 2022).

Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky (2015). Co je eGovernment? *mvcr.cz*. 25. 6. 2015 (<https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>, 8. 1. 2022).

Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky (2021a). Portál veřejné správy. *mvcr.cz*. 15. 2. 2021 (<https://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>, 9. 1. 2022).

Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky (2021b). Portál občana. *mvcr.cz*. 10. 11. 2021 (<https://www.mvcr.cz/clanek/portal-obcana.aspx>, 9. 1. 2022).

Odbor legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra České republiky (2017). Datové schránky. *mvcr.cz*. 28. 4. 2017 (<https://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-datove-schranky.aspx>, 9. 1. 2022).

Pirátská strana (nedatováno). eGovernment. *Piráti* (<https://www.pirati.cz/program/dlouhodoby/e-government/>, 5. 3. 2022).

Rekonstrukce státu (2021a). Hodnocení volebních programů (6. díl). ANO a Volný blok. Rekonstrukce státu, 5. 10. 2021 (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hodnoceni-volebnich-programu-6-dil-ano-a-volny-blok>, 2. 3. 2022).

Rekonstrukce státu (2021b). Hodnocení volebních programů (2. díl). Piráti a Starostové. *Rekonstrukce státu*, 8. 6. 2021 (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hodnoceni-volebnich-programu-2-dil-pirati-a-starostove>, 5. 3. 2022).

Rekonstrukce státu (2021c). Hodnocení volebních programů (1. díl). Koalice SPOLU. Rekonstrukce státu, 27. 5. 2021 (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hodnoceni-volebnich-programu-1-dil-koalice-spolu>, 8. 3. 2022).

Rekonstrukce státu (2021d). Hodnocení volebních programů (4. díl): ČSSD, KSČM, SPD a Trikolóra Svobodní Soukromníci. *Rekonstrukce státu*, 10. 8. 2021 (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hodnoceni-volebnich-programu-4-dil-cssd-kscm-spd-a-trikolora-svobodni-soukromnici>, 9. 3. 2022)

Svoboda a přímá demokracie (2021). Program. Program pro volby do Poslanecké sněmovny 2021. *SPD*, 10. 7. 2021 (<https://www.spd.cz/program-vypis/>, 16. 3. 2022).

TOP 09 (nedatováno). Programová východiska a principy. *TOP 09* (<https://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy/>, 8. 3. 2022).

Resumé

The content of my bachelor thesis is an analysis of program texts of selected political subjects before the parliamentary elections in the Czech Republic in October 2021. These texts are analyzed with a focus on the degree of representation of the topic of digitalization of state administration and also on the degree of representation of the concept of Post New Public Management in these texts. This analysis is complemented by a comparison of analytical outputs, which provides data on the ability of political subjects to work with these topics. The political subjects that were elected to the Chamber of Deputies in 2017 were selected for the analysis.

The aim of my bachelor thesis is:

- 1.) To determine the degree of representation of eGovernment in the program statements of selected political subjects before the elections to the Chamber of Deputies in October 2021
- 2.) To confirm or refute the belief that political subjects work with eGovernment as one of the tools to solve the pandemic crisis.
- 3.) To confirm or refute the opinion that eGovernment is a long-term program interest of selected political subjects.

In addition to these main goals, I also analyzed program texts with regard to the ability to work in program texts with the principles of the Post New Public Management concept.

I came to the conclusion that the level of representation of eGovernment as a topic in the analyzed texts is average. The presentation of eGovernment as a tool for solving a pandemic crisis and the presentation of the principles of the Post New Public Management concept in program texts cannot be evaluated in general. There are fundamental differences between the subjects. The coalitions SPOLU, Pirates and Mayors and the ANO 2011 movement present both theses best, while the ČSSD, KSČM and SPD practically do not.